भारती विद्यापीठ, पुणे

(संस्थापक - माननीय कुलपती डॉ. पतंगराव कदम)

स्कूल ऑफ परफॉरमिंग आर्टस

प्रमाणपत्र परीक्षा

भारती विद्यापीठ अंतर्गत

शास्त्रीय नृत्य

भरतनाट्यम अभ्यासक्रम

प्रारंभीक ते उच्च पदविका भाग २

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>प्राथमिक परीक्षा</u>

एकूण गुण – ५० **परीक्षेचा कालावधी - १५ मि.**
किमान गुण - १८

सैद्धांतिक : **एकूण गुण – १५**

या अभ्यासक्रमात लेखी परीक्षा घेण्यात येणार नाही. सैद्धांतिक भाग प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळी विचारण्यात येईल.

१. नमन श्लोक, अर्थ आणि हस्तक्रिया - वक्रतुंड, गुरुब्रम्हा, अंगिकम्
२. पादभेद – नाट्यशास्त्र
३. शिरोभेद – अभिनय दर्पण
४. नाट्यक्रम – अभिनय दर्पण
५. असंयुक्त हस्त – अभिनय दर्पण
६. संयुक्त हस्त – अभिनय दर्पण
७. चतुश्र आणि तिश्र जाती लयीत म्हणणे
८. हस्त प्रचार – अभिनय दर्पण
९. मंडल भेद – अभिनय दर्पण
१०. चतुश्र जाती तीन लयींमध्ये टाळी देऊन म्हणणे

प्रात्यक्षिक : **एकूण गुण – ३५**

१. नमस्क्रिया
२. व्यायाम
३. अडवू – अ. तट्ट ब. नट्ट
क. मेट्ट ड. तट्ट कुदितची मेट्ट
इ. गिणतोम ऊ. कुद्दीत मेट्ट

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत आवश्यक नाही.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>प्रमाणपत्र परीक्षा – भाग १</u>

एकूण गुण – ७५ **परीक्षेचा कालावधी - २० मि.**
किमान गुण - २७

सैद्धांतिक : **एकूण गुण – १५**

या अभ्यासक्रमात लेखी परीक्षा घेण्यात येणार नाही. सैद्धांतिक भाग प्रात्यक्षिक परीक्षेच्या वेळी विचारण्यात येईल.

१. दृष्टी भेद – अभिनय दर्पण

२. ग्रीवा भेद – अभिनय दर्पण

३. शिरो भेद – अभिनय दर्पण

४. स्थानक भेद – अभिनय दर्पण

५. हस्त विनियोग अभिनयासह – पताक ते अर्धचंद्र आणि अंजली ते डोलाहस्त

६. चतुश्र आणि तिश्र जाती तीन लयीत म्हणणे

७. चार प्रमुख शास्त्रीय नृत्य शैलींची नावे – भरतनाट्यम, कथक, मणिपुरी, कथकली. त्याचबरोबर ओडिसी, मोहिनीअट्टम, कुचीपुडी इत्यादी नृत्य शैली व त्यांचा उगम होण्याचे ठिकाण.

प्रात्यक्षिक : **एकूण गुण – ६०**

१. अडवू:

अ. शिखर – सुत्रल अडवू – ५/६ प्रकार (तत तै ताम - / धित तै ताम)

ब. सरक्का – सरिक्कल / मयी अडवू

क. मंडी

ड. पेरी

इ. जाती (तै तीन धात ता)

फ. विश्रु अडवू

२. अलारीपू - तीश्र एकम किंवा चतुश्र एकम.

३. श्लोकावर आधारित अभिनय – देवी/ कृष्ण/ राम/ विष्णू/कार्तिकेय

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नट्टूवांगम असावे.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ

स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>प्रमाणपत्र परीक्षा – भाग २</u>

एकूण गुण – १२५

सैद्धांतिक : **परीक्षेचा कालावधी – २ तास**

एकूण गुण – ५० **किमान गुण – १८**

या अभ्यासक्रमासाठी लेखी परीक्षा घेण्यात येईल.

१. भरतनाट्यम – अर्थ, उगमाचे ठिकाण, वैशिष्ट्ये आणि पाच प्रसिद्ध भरतनाट्यम नर्तकांची नावे

२. स्पष्ट करा
असंयुक्त हस्त, संयुक्त हस्त, हस्तप्रचार आणि पादभेद, भ्रमरी , उत्प्लवन, स्थानक

३. व्याख्या – अडवू, नृत्त, नृत्य, नाट्य, अभिनय, ताल, मात्रा, लय, आवर्तन

४. शास्त्रीय नृत्य शैलींची नावे आणि त्यांची राज्ये

५. तुमच्या गुरूचे नाव आणि त्यांचे घराणे(बाणी) याबद्दल थोडक्यात लिहा.

६. पात्रप्राण,पात्रलक्षण श्लोक

प्रात्यक्षिक : **परीक्षेचा कालावधी - २० मि.**

एकूण गुण – ७५ **किमान गुण – २७**

१. अडवू –

अ. तट्टीमेट्टी
ब. तरीकिटतों

२. पुष्पांजली

३. कौतुकम

४. खंड, मिश्र आणि संकीर्ण जाती तीन लयीत म्हणणे.

५. हस्त विनियोग – अराल ते सर्पशीर्ष आणि पुष्पपुट ते शकट.

६. खालील संकल्पनांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण,
अडवू, लय, नृत्त, नृत्य, नाट्य, तिर्माणम , कोरवइ, जती.

७. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील.

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नटूवांगम असावे.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

उच्च प्रमाणपत्र परीक्षा – भाग १

एकूण गुण – २००

सैद्धांतिक : **परीक्षेचा कालावधी – ३ तास**

एकूण गुण – ७५ **किमान गुण – २७**

या अभ्यासक्रमासाठी लेखी परीक्षा घेण्यात येईल.

१. भरतनाट्यम – अर्थ, उगमाचे ठिकाण, वैशिष्ट्ये, आणि पाच प्रसिद्ध भरतनाट्यम नर्तकांची नावे

२. स्पष्ट करा.
शिरोभेद, ग्रीवाभेद, दृष्टीभेद, हस्तप्रचार, चारी (अभिनयदर्पणनुसार)

३. व्याख्या – तांडव, लास्य, अंग, उपांग, प्रत्यंग

४. टीपा द्या – अभिनय

५. टीपा द्या- चारी, भ्रमरी, उत्प्लवन , स्थानक अभिनयदर्पणनुसार

६. जाती तीन लयीत लिहिणे – तीश्र, चतुश्र

७. कोणत्याही दोन प्रसिद्ध भरतनाट्यम नृत्य कलाकारांबद्दल थोडक्यात लिहा.

८. पात्रप्राण, पात्रलक्षण, नाट्यक्रम श्लोकासहित स्पष्ट करा

प्रात्यक्षिक : **परीक्षेचा कालावधी - २५ मि.**

एकूण गुण – १२५ **किमान गुण – ४४**

१. जतीस्वरम – रूपक ताल (तिर्माणम चे शोल्लू)

२. शब्दम किंवा कीर्तनम.

३. चतुश्र एकम तालात पाच जातींपैकी कोणतीही एक जाती तीन लयीत म्हणणे.

४. विनियोग – मृगशीर्ष ते त्रिशूल आणि शंख ते भेरुंड.

५. तिर्माणम आणि जतीस्वरमच्या कोरवई हस्तक्रियांच्या सहाय्याने तालात म्हणणे.

६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील.

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नटूवांगम असावे.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>उच्च प्रमाणपत्र परीक्षा – भाग २</u>

एकूण गुण – २५०

सैद्धांतिक : **परीक्षेचा कालावधी – ३ तास**

एकूण गुण – १०० **किमान गुण – ३५**

या अभ्यासक्रमासाठी लेखी परीक्षा घेण्यात येईल.

१. भरतनाट्यमबद्दल सविस्तर माहिती.

२. मार्गम संकल्पनेची माहिती आणि सर्व रचनांची माहिती

३. देवदासी परंपरेची माहिती

४. व्याख्या – तिर्माणम , कोरवाई, जती, पल्लवी, अनुपल्लवी, संचारी

५. फरक लिहा – लोकनृत्य, शास्त्रीय नृत्य, सीनेनृत्य

६. जाती तीन लयीत लिहिणे – खंड, मिश्र, संकीर्ण

७. थोडक्यात लिहा - अडवू, नृत्त, नृत्य, नाट्य, अभिनय

८. इतर भारतीय शास्त्रीय नृत्यांची थोडक्यात माहिती (उगम, साथीची वाद्ये, वेशभूषा, प्रसिद्ध कलाकार किंवा गुरु आणि शैलींची २-३ वैशिष्ट्ये)

प्रात्यक्षिक : **परीक्षेचा कालावधी - २५ मि.**

एकूण गुण – १५० **किमान गुण – ५३**

१. तिल्लाना

२. पदम

३. तिल्लाना कोरवाई हस्तक्रियांच्या सहाय्याने तालात म्हणणे.

४. पदम ची संचारी सांगणे

५. नऊ शास्त्रीय नृत्य शैलींची माहिती.

६. कर्नाटकी ताल पद्धतीची माहिती.

७. सप्तताल – माहिती आणि तालात म्हणणे.

८. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील .

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नटूवांगम असावे.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>पदविका परीक्षा – भाग १</u>

एकूण गुण – ४००

सैद्धांतिक : **परीक्षेचा कालावधी – ३ तास / प्रश्नपत्र**

एकूण गुण – १५० **किमान गुण – ३० / प्रश्नपत्र**

या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

<u>प्रश्नपत्र - १</u> **एकूण गुण – ७५**

१. भरतनाट्यम – सविस्तर माहिती, परंपरेचा थोडक्यात इतिहास, शैलीचा विकास आणि त्यात मोलाची भूमिका बजावणाऱ्या कलाकारांची आणि शिक्षण संस्थांची माहिती.
२. अष्टनायिका
३. भरतनाट्यम मधील घराणी (बाणी) आणि त्यांची वैशिष्ट्ये
४. तालप्राण
५. सप्तताल - नावे, अंग, मात्रांची संख्या
६. तट्टकळी – महत्व आणि माहिती
७. वर्णम् / तिल्लाना / जतीस्वरम मधील तिर्माणम लिपीबद्ध करणे (पल्लवी, अनुपल्लवी, कोरवई आणि अडवू चे प्रकार)

<u>प्रश्नपत्र - २</u> **एकूण गुण – ७५**

१. टिपा लिहा.
तांडव आणि लास्य, अंग, प्रत्यंग, उपांग, मात्रा, लय, आवर्तन ,करण, अंगहार .
२. अभिनय – व्याख्या आणि त्याच्या चार प्रकारांची माहिती(आंगिक, वाचिक, आहार्य, सात्विक)
३. नायकभेद
४. नाट्यशास्त्रातील सात्विक भाव याविषयी माहिती लिहा.
५. अभिनयदर्पणनुसार नाट्योत्पत्तीची कथा
६. चापु तालाची संकल्पना
७. भारतीय शास्त्रीय नृत्य शैलींची खालील घटकांच्या आधारे माहिती -
उगमाचे ठिकाण, नृत्य शैली (एकल / सांघिक), ठळक वैशिष्ट्ये, संगीत पद्धती

BVSPA CERTIFICATE DIPLOMA

प्रात्यक्षिक : **परीक्षेचा कालावधी - ३० मि.**

एकूण गुण – २५०

अ) **रंगमंच सादरीकरण –** **एकूण गुण – ७५**

किमान गुण – ३०

यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा. (२० मिनिटे) (नृत्यरचनांची निवड ही परीक्षेच्या स्तराप्रमाणे असावी.)

ब) **प्रात्यक्षिक परीक्षा** **एकूण गुण – १७५**

किमान गुण – ७०

१. वर्णम – आदी ताल

२. शृंगार पदम

३. कर्नाटक संगीतातील सप्ततालांच्या हस्तक्रिया करणे आणि तीन लयीत म्हणणे.

४. सर्व जाती बीट आणि ऑफ बीट म्हणणे.

५. तट्टकळीवर अडवूचे नटुवंगम तीन लयीत म्हणणे.

६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील .

७. हातावर चापु तालाची हस्तक्रिया ठेवून पंचजाती म्हणणे

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नटूवांगम असावे.
- परीक्षेत सादर केलेल्या नृत्यरचनांचा दर्जा परीक्षेच्या पातळीला योग्य असा असावा.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BVSPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ

स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>पदविका परीक्षा – भाग २</u>

एकूण गुण – ४००

सैद्धांतिक : **परीक्षेचा कालावधी – ३ तास / प्रश्नपत्र**

एकूण गुण – १५० **किमान गुण – ३० / प्रश्नपत्र**

या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

<u>प्रश्नपत्र - १</u> **एकूण गुण – ७५**

१. भरतनाट्यम इतिहास – दासीअट्टम ते भरतनाट्यम मध्ये पुनरुत्थान काळ, महत्वाच्या व्यक्ति आणि त्यांचे योगदान, वर्तमान काळातील प्रसिद्ध कलाकार.
२. वृत्ती, प्रवृत्ती आणि धर्मी - स्पष्ट करा
३. वाग्गेय्कारांची माहिती- जयदेव, स्वाती तिरुनाल, पापनासन शिवन, तंजावर बंधू
४. मार्गमची संकल्पना आणि रचनांचा अभ्यास
५. संकल्पना स्पष्ट करा –भाव, विभाव, अनुभाव, स्थायीभाव, संचारी भाव
६. व्याख्या – अभिनय, नृत्त, नृत्य, नाट्य, नर्तन
७. करण आणि अंगहार संकल्पना
८. प्रात्यक्षिक परीक्षेमधील सर्व रचना लिपीबद्ध करणे.

<u>प्रश्नपत्र - २</u> **एकूण गुण – ७५**

१. अभिनयदर्पण मधील पात्रलक्षण, पात्रप्राण, सभालक्षण यांच्या व्याख्या व माहिती.
२. खालील कलाकारांचे योगदान - श्रीमती. बालसरस्वती, श्रीमती. रुख्मिणीदेवी अरुंडेल, श्रीमती. कमला लक्ष्मण.
३. पुढील घटकांच्या आधारे कर्नाटक ताल पद्धतीचा अभ्यास - सप्तताल, पाच जाती आणि जाती भेदामुळे होणारे ३५ ताल.
४. हिंदू पुराणशास्त्र (Mythology) .
५. रचना लिपीबद्ध करणे
६. आयु, धर्म, स्वभाव इ. वर आधारित नायिकाभेद
७. कर्नाटक संगीतातील त्रीनिती
८. नृत्य शिकवण्यासाठी छंद वर्ग व विद्यापीठ स्तरीय नृत्यशिक्षण यातील फरक

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण – २५० **परीक्षेचा कालावधी - ३० मि.**

BVSPA CERTIFICATE DIPLOMA

अ) **रंगमंच सादरीकरण (२० मिनिटे) –** **एकूण गुण – ७५**

किमान गुण – ३०

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा.नृत्यरचनांची निवड ही परीक्षेच्या स्तराप्रमाणे असावी.)

ब) प्रात्यक्षिक परीक्षा **एकूण गुण – १७५**

किमान गुण – ७०

१. मल्लरी

२. वात्सल्य पद

३. खालीलपैकी कोणत्याही देवतेवर आधारित कीर्तनम - शिव, मुरुगन, देवी, कृष्ण.

४. सप्ततालांचे जाती आणि गती भेद.

५. श्लोक – देवता हस्त आणि दशावतार हस्त (अभिनय दर्पण)

६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील .

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नटूवांगम असावे.
- परीक्षेत सादर केलेल्या नृत्यरचनांचा दर्जा परीक्षेच्या पातळीला योग्य असा असावा.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

उच्च पदविका परीक्षा – भाग १

एकूण गुण – ५००

सैद्धांतिक :. **परीक्षेचा कालावधी – ३ तास / प्रश्नपत्र**

एकूण गुण – २०० **किमान गुण – ४० / प्रश्नपत्र**

या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

प्रश्नपत्र - १ **एकूण गुण – १००**

१. नाट्यशास्त्र आणि अभिनयदर्पण या ग्रंथांचा अभ्यास.(लेखक, विषय)

२. भरतनाट्यम – संगीत, रंगभूषा, वेशभूषा, आहार्य.

३. भरतनाट्यमचे सौंदर्यशास्त्र, भारतीय सौंदर्यशास्त्रज्ञ - अभिनव गुप्त, भोज

४. खालील भारतीय लोक नृत्यांची त्यांचे राज्य, आहार्य, सादरीकरणातील तंत्र या आधारे माहिति - संथाल, लांबडी, गरबा, लावणी, कुम्मी, बिहू, कोरथी

५. पूर्वरंग संकल्पना

६. प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील पहिली व दुसरी संरचना लिपीबद्ध करणे

प्रश्नपत्र - २ **एकूण गुण – १००**

१. नृत्य लेखन पद्धती (शिकलेल्या नृत्त रचनेचे लेखन.) – लघु, द्रुत, अनुदृत.

२. चरित्र
श्रीमती लीला सॅमसन, श्रीमती मालविका सरुकै, श्रीमती अलारमेल वल्ली, श्रीमती मृणालिनी साराभाई.

३. चोल, नायक, मराठा राजांचे भरतनाट्यमसाठी योगदान

४. संगीत रत्नाकर आणि नृत्त रत्नावली

५. शास्त्र व परंपरा यांचे नाते

६. रस – व्याख्या आणि नवरसांचे स्पष्टीकरण

७. सध्याच्या काळात शास्त्रीय नृत्यशिक्षणातील येणाऱ्या समस्या

८. नृत्यप्रस्तुती खेरीज नृत्यकलाकारांसाठी असणाऱ्या व्यावसायिक संधी
(नृत्यासाठी पूरक व्यवसाय संधी)

BVSPA CERTIFICATE DIPLOMA

प्रात्यक्षिक : **परीक्षेचा कालावधी - ४० मि.**

एकूण गुण – ३००

अ) रंगमंच सादरीकरण (३० मिनिटे) **एकूण गुण – १२५**

किमान गुण – ५०

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा. नृत्यरचनांची निवड ही परीक्षेच्या स्तराप्रमाणे असावी.)

ब) प्रात्यक्षिक परीक्षा **एकूण गुण – १७५**

किमान गुण – ७०

१. अलारीपू – खंड, मिश्र, संकीर्ण यापैकी कोणत्याही एका चापू तालात.

२. जतीस्वरम – रूपक ताला व्यतिरिक्त कोणत्याही तालात.

३. जावळी

४. नट्टुवांगम (तट्टकळीवर): अलारीपू (तिश्र किंवा चतुश्र) आणि जतीस्वरम (रूपक ताल) आणि गायन.

५. विनियोग श्लोक – शीरोभेद, ग्रीवाभेद, आणि दृष्टीभेद.

६. संरचना व प्रस्तुती – जतिस्वरमचा तिर्माणम / कोरवई

७. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील.

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नट्टूवांगम असावे.
- परीक्षेत सादर केलेल्या नृत्यरचनांचा दर्जा परीक्षेच्या पातळीला योग्य असा असावा आणि आधीच्या परीक्षांमधील सैद्धांतिक प्रश्नांची तयारी या परीक्षेमध्ये अपेक्षित आहे.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

भारती विद्यापीठ
स्कूल ऑफ परफॉर्मिंग आर्टस्, पुणे (भारत)

नृत्य (भरतनाट्यम) अभ्यासक्रम

<u>उच्च पदविका परीक्षा – भाग २</u>

एकूण गुण – ५००

सैद्धांतिक : **परीक्षेचा कालावधी – ३ तास / प्रश्नपत्र**

एकूण गुण – २०० **किमान गुण – ४० / प्रश्नपत्र**

या अभ्यासक्रमात सैद्धांतिक विषयासाठी दोन लेखी प्रश्नपत्र असतील.

<u>प्रश्नपत्र - १</u> **एकूण गुण – १००**

१. अष्टनायिका – संकल्पना (अवस्थाभेदांवर आधारित)

२. नायक भेद

३. तालाचे दशप्राण

४. टिपा लिहा -

अ. चार वृत्ती – भारती, सात्वती, आरभटी, कैशिकी.

ब. नाट्यशास्त्रातील दशरूपक

क. लास्यांग

५. नृत्य समिक्षा – समिक्षेची तत्वे, प्रकार, चांगली समिक्षा, एका नृत्य कार्यक्रमाची रसग्रहणात्मक समिक्षा लिहिणे

६. पं. उदयशंकर यांचे नृत्यातील योगदान

७. रियाजाचे महत्व

८. प्रात्यक्षिक अभ्यासक्रमातील संरचना लिपीबद्ध करणे

<u>प्रश्नपत्र - २</u> **एकूण गुण – १००**

१. नृत्य संरचना

२. भारतीय नृत्य संरचनेतील पिंडीबंध संकल्पना

३. पाश्चात्य कोरिओग्राफी संकल्पना (तत्व आणि उद्दिष्ट्ये)

४. लघु निबंध लिहा -

नृत्य - नाट्य शैली, पाश्चिमात्य बॅले (Ballet) , आधुनिक नृत्य.

५. गुरुशिष्य परंपरेचे महत्व

६. आदर्श शिष्याचे गुण

७. भरतनाट्यम शैलीतील कोणत्याही २ सजर्नशील संरचनाकाराची माहिति व त्यांचे कार्य

BV SPA CERTIFICATE DIPLOMA

८. अभिनव भारती ग्रंथावर टिपा लिहा.

९. योगा आणि संतुलित आहाराचे नृत्यकारासाठी महत्व

प्रात्यक्षिक :

एकूण गुण – ३०० **परीक्षेचा कालावधी - ४० मि.**

अ) मंच प्रदर्शन (३० मिनिटे) **एकूण गुण – १२५**

किमान गुण – ५०

(यात प्रात्यक्षिक परीक्षेव्यतिरिक्त रचनांचा समावेश असावा.)
(नृत्यरचनांची निवड ही परीक्षेच्या स्तराप्रमाणे असावी.)
(मंच प्रदर्शनात एका राग मालिका किंवा ताल मालिका रचनेचा समावेश अनिवार्य)

ब) प्रात्यक्षिक परीक्षा **एकूण गुण – १७५**

किमान गुण – ७०

१. तिल्लाना (आदी ताला व्यतिरिक्त)

२. अष्टपदी

३. भक्ती पदम किंवा भजन (कोणत्याही भारतीय भाषेतील आणि कर्नाटकी संगीतात निबद्ध)

४. नटुवांगम (तट्टकळीवर): वर्णम आणि तिल्लाना (आदिताल) आणि गायन.

५. नृत्यसंरचना आणि परीक्षकांनी दिलेल्या गीताच्या ओळीवर सादरीकरण (अभिनय आणि नृत्त) नृत्यसंरचनेसाठी दिलेली वेळ – ३० मि. प्रत्येकासाठी.

६. मागील परीक्षांच्या अभ्यासक्रमांवर आधारित प्रश्न विचारले जातील.

सुचना –

- प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत अनिवार्य आहे.
- रंगमंचीय नृत्य प्रस्तुती बरोबर नटूवांगम असावे.
- परीक्षेत सादर केलेल्या नृत्यरचनांचा दर्जा परीक्षेच्या पातळीला योग्य असा असावा आणि आधीच्या परीक्षांमधील सैद्धांतिक प्रश्नांची तयारी या परीक्षेमध्ये अपेक्षित आहे.
- अभ्यासक्रम पूर्ण करणे आवश्यक.
- परीक्षा कक्षात विद्यार्थी, परीक्षक, साथीदार व केंद्र व्यवस्थापकाशिवाय इतर कुणीही हजर असू नये.
- परीक्षेचे ध्वनिमुद्रण अथवा चित्रीकरण करण्यास सक्त मनाई आहे.
- भारत आणि भारताबाहेरील विद्यार्थ्यांना, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी प्रत्यक्ष साथसंगत करणाऱ्या कलाकारांच्या अनुउपलब्धिमुळे, केंद्रप्रमुखांकडून पूर्वसुचना घेतल्यास ध्वनीमुद्रित संगीत वापरता येईल.

+-+-+-+

BVSPA CERTIFICATE DIPLOMA

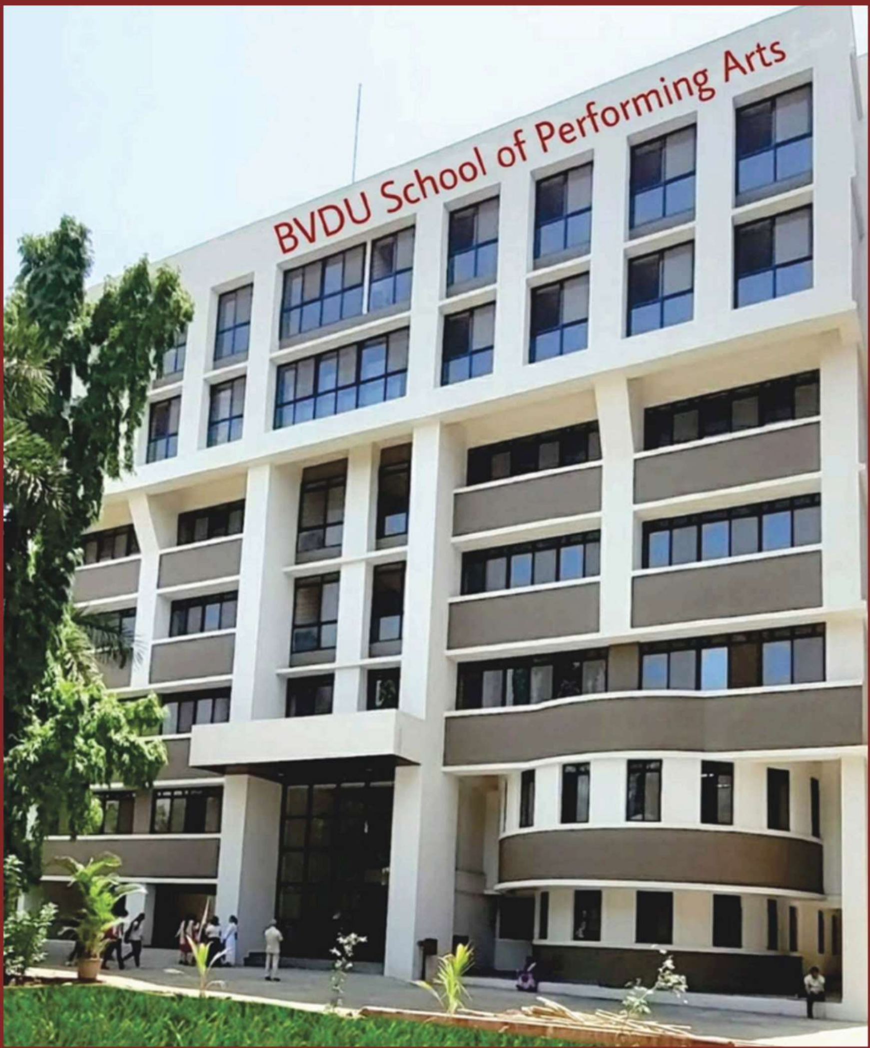

५ वा मजला, स्कूल ऑफ परफॉरमिंग आर्टस, नवीन इमारत, भारती विद्यापीठ शिक्षण संकुल, एरंडवणे, कोथरूड, पौड रोड, पुणे ४११०३८

अध्यापन कार्यालय : ०२० - २९९९६९६
अभ्यासक्रम संदर्भातील माहिती : +९१ ९३७३३३६३२३

Website : http://spa.bharatividyapeeth.edu
Email : bvspa.pune@gmail.com
bvduspa_official bvduspa